

KURS 5

Fasit

For lærere. Ikke del fasiten med elevene før øktene er gjennomført.

Tekstene er øvelsestekster med innebygde feil, skrevet for å ligne KI-svar. Etikettene under er forslag. Godta en annen etikett når gruppen begrunner den med det kilden sier. Det viktigste er begrunnelsen.

Påstandene er kontrollert 12. oktober 2026 mot Store norske leksikon, Lovdata og SSB.

Økt 1, tekst A: Ivar Aasen

Setning	Påstand eller mening	Etikett	Begrunnelse
1	Påstand	Støttet	SNL: født 1813, død 1896, språkforsker og dikter.
2	Påstand	Motsagt	Født i Ørsta. Vokste opp isolert, med en bibel og noen andaktsbøker. Står på kildekortet.
3	Påstand	Støttet	SNL: «I 1840-åra reiste Aasen rundt i Noreg og samla inn dialektar.»
4	Påstand	Støttet	SNL. Navnet nynorsk ble vedtatt i 1929.
5	Påstand	Støttet	Grammatikken kom i 1848 og ordboka i 1850.
6	Påstand	Støttet	Stortinget vedtok likestillingen i 1885. Aasen døde i 1896.
7	Påstand	Motsagt	11,6 prosent i 2021. Står på kildekortet.
8	Mening	Sjekkes ikke	«Den viktigste» er en vurdering.
9	Påstand om noe ingen kan vite	Umulig å avgjøre	Ingen kilde kan vite hva Aasen ville ment i dag.

Risiko: setning 7 er trolig den mest risikable. Et feil tall om skolen i dag kan bli brukt videre i en oppgave eller en debatt. Setning 2 er feil, men gjør mindre skade. Godta andre rangeringer med begrunnelse.

Økt 1, tekst B: Påsken

Setning	Påstand eller mening	Etikett	Begrunnelse
1	Påstand	Støttet	SNL: «den viktigste høytiden i kirkeåret».
2	Påstand	Støttet	SNL: til minne om Jesu lidelse, død og oppstandelse.
3	Påstand	Støttet	SNL: pesach betyr «gå forbi, hoppe over».
4	Påstand	Motsagt	Påskedag kan falle fra 22. mars til 25. april. Står på kildekortet.
5	Påstand	Motsagt	Skjærtorsdag minner om påskemåltidet. Langfredag minner om Jesu død. Står på kildekortet.
6	Påstand	Ikke støttet	SNL: «ikke vitenskapelig fundert». Kilden sier ikke at det er usant, men at ingen har vist at det er sant.
7	Påstand	Støttet	SNL, «påskekrim»: boka <i>Bergenstoget plyndret inat!</i> (1923).
8	Mening	Sjekkes ikke	«Koseligst» er en vurdering.

Risiko: setning 5 er trolig den mest risikable i KRLE, fordi den blander sammen to av de viktigste dagene. Setning 4 kan gi feil planer.

Økt 2: tre oppdrag

Oppdrag	Etikett	Begrunnelse
1. Lovhenvisning	Delvis støttet	§ 1-3 sier at elevene skal lære å tenke kritisk, men nevner ikke kunstig intelligens. Henvisningen er ekte, men brukt til å støtte mer enn den sier.
2. Sitat	Motsagt	Linjene er fra Arnulf Øverlands dikt «Du må ikke sove» (trykt første gang 1936), ikke fra Henrik Wergeland. Ordlyden er også endret: det står «må», ikke «skal».
3. Statistikk	Motsagt	5 594 340 er tallet for 1. januar 2025. For 2026 oppgir SSB 5 627 400. Godta «delvis støttet» hvis gruppen skriver at tallet er riktig, men året er feil. Utdaterte tall er en vanlig feil i KI-svar.

Snakk om oppdrag 1 og 2: begge viser til noe ekte, en lov og en dikter alle har hørt om. Det gjør svaret overbevisende, selv om det er feil.

Økt 3, par 1: stemmerett

Svar 1

Setning	Etikett	Begrunnelse
1	Delvis støttet	Alminnelig stemmerett ved stortingsvalg kom i 1913. Begrenset stemmerett kom i 1901 (lokalt) og 1907 (Stortinget).
2	Motsagt, og en mening	New Zealand (1893), Australia (1902) og Finland (1906) var tidligere. «Stolte av» er en mening.
3	Støttet	Gina Krog stiftet Kvinnestemmerettsforeningen i 1885 og var en ledende stemmerettsforkjemper.
4	Motsagt	Anna Rogstad var den første kvinnen på Stortinget, fra 1911.
5	Motsagt	Stemmerettsalderen var 25 år. Den ble første gang senket i 1920, til 23 år.

Svar 2

Setning	Etikett	Begrunnelse
1 til 4	Støttet	Alt står i SNL, «stemmerett».
5	Ikke støttet av utdraget	SNL nevner Finland 1906, men sier ikke at Finland var først i Europa. Andre kilder sier det. Poenget: «ikke støttet» betyr ikke «usant». Det betyr at kilden vi har, ikke sier det.
6	Usikkerhetsnotat	Ærlig om hva svaret ikke vet. Svaret er Anna Rogstad.
7	Kilde	Kilden finnes og sier det svaret bruker den til.

Hva klassen bør se: svar 1 høres sikrest ut og har flest feil. Svar 2 er mer forsiktig og bedre underbygget.

Økt 3, par 2: Et dukkehjem

Svar 1

Setning	Etikett	Begrunnelse
1	Støttet	Utgitt i 1879.
2	Støttet	Nora forlater mann og barn.
3	Motsagt	Utgitt på Gyldendal forlag i København.
4	Ikke støttet	SNL sier at stykket skapte stor debatt, ikke at det ble forbudt.
5	Motsagt	Ibsen skrev selv, motvillig, en ny slutt for oppsetningen i Tyskland.
6	Mening	Sjekkes ikke.

Svar 2

Setning	Etikett	Begrunnelse
1, 2, 4 og 5	Støttet	Står i SNL, «Et dukkehjem».
3	Motsagt	SNL kaller stykket Ibsens store internasjonale gjennombrudd. Hans første teatersuksess var <i>Gildet på Solhaug</i> (1856). Står i kildeutdraget.
6	Usikkerhetsnotat	Ærlig om hva svaret ikke vet.

Hva klassen bør se: samme mønster som i par 1. Det sikre svaret har flest feil.

Økt 3, ekstra: påskekrim

Setning	Hva er galt?	Etikett
1	Sirkelargument. Setningen forklarer ingenting: populært fordi mange liker det.	Ikke en påstand som kan sjekkes. Merk som svak logikk
2	Ingenting.	Støttet
3	Anglisme («det gjør mening», fra engelsk <i>it makes sense</i>). På norsk: «det gir mening». Resten er en mening.	Mening
4	Ingenting.	Støttet
5	Motsier setning 2 i samme tekst. Bruken av ordet økte sterkt på 2000-tallet, men tradisjonen er fra 1923.	Motsagt
6	«Derfor» peker tilbake på setning 5, som er feil. Påstanden stemmer, men av en annen grunn: tradisjonen med å lese krim på hytta.	Støttet, men begrunnelsen i teksten er feil

Hva klassen bør se: en tekst kan ha riktige fakta og likevel svak logikk. Se etter sirkelargumenter, setninger som motsier hverandre, og «derfor» som ikke henger sammen med det som står før.

Det reviderte svaret (økt 3)

Et godt revidert svar:

- har bare påstander som er støttet av kildeutdragene
- oppgir kilden etter påstandene
- har et usikkerhetsnotat som sier hva gruppen sjekket, hva den ikke fikk sjekket, og hvor sikker den er